

O NADAL

XLIII

**certame
de
xornalismo**

**certame
de
poesía**

Declarado de interese turístico galego pola Xunta de Galicia (D.O.G. 4-11-2014)

XLIII CERTAME NACIONAL DE POESÍA SOBRE O NADAL

//ABANCA

LOGOTIPO:
XOSÉ RODRÍGUEZ VARELA

DESEÑO MAQUETACIÓN:
XESÚS FRAGA

COORDENACIÓN:
XULIO XIZ RAMIL

IMPRESO EN «LA VOZ DE LA VERDAD»
DEP. LEGAL LU 137-2019

XLIII CERTAME DE XORNALISMO SOBRE O NADAL

galicia Xacobeo 2021

Concello de Begonte

ARREDOR DO NADAL

A un par de pasos do 2021, da edición numero 50º do Belén Electrónico de Begonte, só podemos desde este Belén dicir: ¡Grazas!

Grazas ao Señor por ter inspirado ao fundador, meu irmán José, crear en Begonte unha proba de fe e de amor por Deus e por toda a xente de boa fe, que tantos anos despois segue a confortarnos, e por propiciar que o especial begontino José Rodríguez Varela fose o entregado artista que lle dese forma e vida.

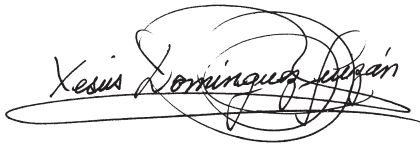
Grazas ao pobo de Begonte que fixo seu este Belén, arroupándoo e integrándoo como elemento xa indispensable na súa historia e na súa esencia.

Grazas aos milleiros de personas que desde 1972 nos visitan: maiores ou nenos; nenos que se fixeron maiores e agora veñen cos seus nenos; amigos todos que saben que a nosa casa é súa e así entre todos podemos vivir cada ano unha multitudinaria festa do Nadal.

Grazas ás institucións que nos apoian e fan posible que a nosa imaxe e a nosa voz chegue cada vez máis lonxe, e que este ano fixeron

–especialmente Concello de Begonte e Xunta de Galicia– que as instalacións que albergan o Belén sexan máis cómodas e máis seguras.

Sempre ledos, sempre agradecidos polas realidades do pasado e do presente; sempre ilusionados polo que no futuro tentamos conseguir.

A handwritten signature in black ink, reading "Xesús Domínguez Guizán". The signature is written in a cursive style and is underlined with a single horizontal stroke.

*Jesús Domínguez Guizán,
Presidente do Centro cultural
José Domínguez Guizán de Begonte*

POESÍA

XLIII CERTAME DE POESÍA SOBRE O NADAL

O Centro cultural José Domínguez Guizán de Begonte –entidade que promove o Belén Electrónico–, co gallo do Nadal 2018 ven de convocar o XLIII Certame Nacional de Poesía sobre o Nadal, que se vai rexir polas seguintes bases:

1. Poden participar todos os poetas que o desexen, con textos en galego ou castelán.
2. O tema dos traballos ha ser o de O NADAL, desde calquera punto de vista.
3. Valoraranse os textos que fagan referencia a Begonte e o seu Belén.
4. É libre a construción dos poemas e a medida dos versos.
5. Concederanse os seguintes premios:
PREMIO BEGONTE DE POESÍA, dotado con 600 euros e estatuíña de Sargadelos.
SEGUNDO PREMIO, dotado con 300 euros e estatuíña de Sargadelos.
- 6 A remisión de orixinais farase por triplicado ao Centro cultural de Begonte (Lugo), tanto persoalmente como por correo certificado, antes das doce horas do día seis de xaneiro de dous mil dezanove.
7. Todos os traballos han ser presentados baixo plica, facendo constar nela os datos persoais do autor.

BEGONTE (Lugo), Nadal de 2018.

BASES

FALLO DO XURADO DO XLIII CERTAME DE POESÍA «BEGONTE E O NADAL»

FALLO DO XURADO

Reunido o xurado do XLIII CERTAME NACIONAL DE POESÍA SOBRE O NADAL, convocado polo Centro cultural José Domínguez Guizán, formado por: JESÚS DOMÍNGUEZ GUIZÁN, Presidente do Centro cultural convocante; XAVIER RODRÍGUEZ BARRIO, escritor e XULIO XIZ RAMIL, xornalista, acordan emitir o seguinte fallo:

- 1.- Conceder o PREMIO BEGONTE DE POESÍA, dotado con 600 euros e estatuíña de Sargadelos ao poema LENDA DO BOEDO E DO NON NADO, presentado co lema INCOGNITUS, por XOSÉ OTERO CANTO, de Lugo.*
- 2.- SEGUNDO PREMIO, dotado con 300 euros e estatuíña de Sargadelos concedeuse ao poema PAVANA DE NADAL, presentado co lema CLARA SCHUMANN, por LAURA LÓPEZ ESTEBAN, de Lugo.*
- 3.- Pola calidade do poema, concédese unha MENCIÓN DE HONRA dotada con estatuíña de Sargadelos a UN BELÉN QUE NUNCA PECHA, presentado co lema GAIFEROS DE MORMALTÁN, por CARLOS LÓPEZ FERNÁNDEZ, residente en Vilalba.*

O SECRETARIO DO XURADO

Xulio Xiz Ramil

XOSÉ OTERO CANTO

Natural de Ponte Outeiro (Castro de Rei - Terra Chá), licenciado en Filoxía, xubilouse como catedrático de Lingua Castelá e Literatura no I.E.S. Lucus Augusti de Lugo, no que estudou de pequeno.

Ten publicado os libros de poesía *Salaos da Chaira*, *Arelas de prata e soños*, *Miño, río pai e amigo*, *Guía poética da Muralla de Lugo*, *Outono*, *mancebo céfiro de ás ergueitas*, *Poemas da cidade*, *Poética da viaxe*, *Nenias chairegas*, *Valuria*, *As catedrais*, *portas do misterio*, *Telúrica*, *Muralla*, *lúa chea imperial* e *Sinódica luz*.

O seu labor poético tenlle deparado máis de vinte premios nos certames literarios do Concello de Vilalba, A Pipa (Becerreá), Terras de Chamoso, Centro Rosalía de Castro de Bos Aires, Concello de Paradela, Nacional de Poesía do Centro cultural «José Domínguez Guizán» de Begonte, Anduriña Voandeira (País Vasco) e Rosalía de Castro de Cornellá (Barcelona).

LENDA DO BOEDO E DO NON NADO

Lema: Incognitus

I.- Asolagamento

I

No San Xoán de Lagostelle
fica un pobo asolagado,
todos lle chaman Boedo,
deseña un extenso prado
que o río Dá vivifica
e lle presta o seu fado.
Terreo baixo e lamento
sacia auga todo o ano
onde se xuntan veciños
e as vacas pastan de grado.

Neste lugar do Boedo,
neste lugar enmeigado
vouvos contar unha lenda
que aquí ten o seu engado,
cando a Sagrada Familia
—disto hai uns dous mil anos—,
ía alíxera a Begonte
co encargo preparado
de facer Belén movíbel
polo Nadal festexado.
Fixádevos canto tempo
queda disto en legado.

II

Que era un poboado descrido
tiña o seu creto sonado
habida conta da lenda
que dorme no seu achado,
pois cando a Virxe María
e Xesús aínda non nado
veñen pedindo esmola,
achándose en desamparo,
chovendo auga acotío
co frío máis desapiadado,
camiño de Begonte
ata o Belén esperado,
ninguén lles dá acubillo
no pobo tan desalmado
que ata un zapateiro
lles chimpa a forma irado,
negándose os veciños
a acoller aos arribados
a non ser no Barreiro
nunha casoupa do lado;
de Xosé, abeiradoiro,
de María e do esperado,
mais non teñen alimento
que lles sirva de galano.

A casa ten nenos pobres;
todos sentados nos tallos
arrodeando a lareira
de miseria ben honrados
de fame e de pobreza
sen poder comer bocado.

III

A muller que os acolleu
así lles dixo aos chegados:
—«Nós podemos abeirarvos
neste caseto tapado,
polo menos nel non chove
inda que haxa frío a esgallo,
mais non temos alimento
e aínda menos compango,
meus fillos choran de fame
e non podo sustentalos,
róeme a pena a alma
neste mundo malpocado
por non ter nin faragullas
con que poder aledalos».

Estando nestas, a Virxe,
e vendo este desamparo,
convenceu á muller pobre
que sería axeitado,
das cinzas da lareira
facer tortas, decontado,
e con ela comer todos
ricos pratos cociñados,
que chegan ata nosoutros
de maízo ben forneado,
sendo fama e estandarte
de Guitiriz, seu legado.

IV

Como castigo divino
á maldade desta xente,
asolágase a vila
producindo grande enchente.
Mergullouse o Boedo
e afogou toda a xente
menos a dona e os fillos
que acollen aos doentes,
coitados e mendicantes,
desgraciados e indixentes.

V

Pola corredoira abaixo,
os presentes xa comidos
collen pés cara a Begonte
co encargo xa sabido,
de ficar nesta parroquia
todo o Nadal requirido
para que todas as xentes
poidan ver ao seu Meniño
moverse con moito afán
despois do San Martiño.

2.- Camiño de Begonte

Xosé.- Camiñade, Señora,
 polo medio do monte,
 que antes dunha hora
 estamos en Begonte!
 Cara aló sen demora,
 axiña e decote,
 andarengos cadora,
 amante e consorte,
 pensando arestora...

...

...

mais pasamos a ponte,
 que a auga xa soa
 do Ladra en Begonte.

María.- Ai Xosé, meu agarimo.
 Ai Xosé, da miña alma.
 Busca alpendre paseniño
 con palla en abastanza
 para deitar ao Meniño
 que me deu unha empurrada
 e quere vir manseliño
 á media noite pasada.

Xose.- Non te alarmes, María,
 que o alpendre aquí está.
 Non teñas medo á molida
 que hai palla a fartar
 e ten vaca e boi de cría

para podemos quentar.
Co bafo que soltarían,
o remol seguro está.

María.- O sitio gústame moito
e aquí hai canto un quixer,
ovellas para o condoito,
troitas para ben comer,
fariña para o biscoito,
se o muiñeiro quixer.
Temos zoqueiro varudo
e un serrador portugués,
poliños de Mos, papudos
e leite gordo lugués.

Xosé.- Tamén castañas asadas.
Afiador de coitelos,
oleiros e escadas,
ferreiros e martelos.
Temos como innovación:
do porco, a matalota,
e tamén ao pescador,
aínda que a malla dá a nota
pola colaboración,
a bomba, que está de moda!,
e no incendio, o apagador.

María.- Vexo unha carrandiola
para o Meniño xogar,
sendo isto unha chabola
haiche ben en que enredar,
pois ata o mesmo Varela
tornea sen descansar.

LAURA LÓPEZ ESTEBAN

Naceu en Lugo en 1999. Fixo estudos de Primaria, Eso e Bac na capital lucense, así como o Grado Profesional de Violín no Conservatorio de Música de Lugo, tendo formado parte da Orquestra de Nenos da Sinfónica de Galicia.

Conseguíu un dos premios aos mellores expedientes preuniversitarios da Fundación da Enxeñería Civil de Galicia. Na actualidade estuda medicina na USC.

Ten acadado premios literarios de poesía de Nadal (infantil), na Biblioteca Nodal de Lugo; de relato xuvenil en dúas ocasións na Fundación «O Noso Lar» de San Román de Lousada (Samos); e os premios de poesía xuvenil «Francisco Añón» no Concello de Outes (A Coruña), «Terras de Chamoso» en O Corgo (Lugo) e no Belén de Begonte.

PAVANA DE NADAL

Lema: Clara Schumann

Camiño

No fogar os tempos non son bos
—pobreza do século XXI—.
Lembro outros anos con plumaxe lustrosa,
co calor de máis xente sentada na mesa,
manxares cuxo sabor non podo recordar.
Agasallos enchían os recunchos da morada
e unha árbore lucía plena no centro do salón.
Os anos pasan e o tempo non perdoa.
Agora a casa está baleira e ule a vello,
os manteis gardan po nalgún caixón
e a calefacción converteuse nunha manta roída polos anos.
Fiel compañeira baixo a que agocho lembranzas,
cancións, conversas, sorrisos.
Realidades inmateriais dunha época perecedoira.

Saio á rúa e non neva
—as cousas mudaron tamén para o planeta—.
Luces de neon asolagan a vista dos viandantes
mentres os tímpanos enxordecen polo ruído do Nadal,
un Nadal ao que xa non recoñezo.
Es ti?
Tendas, diñeiro, compras.
Tendas, diñeiro, compras,
nun bucle infinito.

Persoas que deambulan cun ritmo frenético
sen saber o destino nin o camiño de volta,
sen mirarse aos ollos,
sen coñecerse.

Familias que se desfán coma crebacabezas irreconciliables,
netos que non falan cos seus avós,
pantallas convertidas no primeiro foco de atención.

E mentres,
a miña alma errante non atopa ningunha mirada amiga.
Camiño paseniño coma unha pantasma
preguntándome que ocorre,
por que o mundo parece estar invertido.

Mais só tento ver corpos xeándose na beirarrúa
sobre uns cartóns mollados.

Os afortunados descansan sobre a calor do corpo dun can
ou ao abrigo dun caixeiro que abre pola noite.
Canto tardarei en chegar aí,
e de estalo,
que terei perdido realmente?

Baixo as estrelas de decembro
o mundo parece tinguirse doutra atmosfera.

Quizais máis cálida, quizais máis triste.

Nos anuncios de turrón e bombóns
envexamos almas cheas de amor.

Nas casas túas e miñas
os salóns baleiros caen nunha soidade tan tremenda
que doe.

Doe ata queimar a pel.

Caio na conta da desesperación
e entro na ermida da infancia

nun acto regresivo de autocompaixón.
Aos vellos gústanos revivir os costumes de nenos.
Alí sentada paso menos frío e observo.
Observar é a vida que agora teño.
Reflexionar, pensar, vagar é todo o que me queda.
Entón trato de descubrir
por que o Nadal era a época máis feliz do ano
cando era meniña.
As ceas eran humildes,
na casa non había cartos.
Dos mellores agasallos
un barco en casca de noz
e algunha caixa de polvoróns
das que hoxe caducarían na despensa.

Porén o meu corazón latexa con intensidade
—quizais paixón, quizais taquicardia—
ao lembrar as conversas da mesa.
Os reencontros dos que vivían lonxe.
Os primeiros pasos dos pequenos.
As apertas dos maiores.
Todo foi desaparecendo devagar
coma a néboa do río.
E ao final todo apuntaba á mesma historia
que contaba a miña nai:

San Bonifacio e a primeira árbore de Nadal
decorada con mazás e velas.
Que ocorre se rompemos unha bola de cristal
das que decoran a nosa árbore? Está baleira.
A mazá humilde mostra unha faciana vulgar
pero garda no seu interior o alimento da vida.

Abrigo pobre agochando néctar.
As velas dan luz á nosa escuridade
—a escuridade dos que non temos nada
é a mesma escuridade dos que queren telo todo—.
Unha estrela guía o noso vieiro.

Abandono o banco da igrexa
e escorrego os meus pés polo chan.
Vello coñecido.
Entón atopo o que levaba buscando todo o día.
Nun recuncho quente loce pletórico o Belén.
Aló,
coma nun *flashback* de película,
todo regresa a min.
As mans dos meus irmáns xunto ás miñas
fabricando pequenas figuriñas de barro,
recollendo o musgo dos campos,
aforrando para comprar as pinturas.
Actos de unión, de amor, de familia.
Actos arredor dun Belén.

Construíramos o noso pequeno mundo
e sentiámonos así responsables de algo moi grande.
Unha representación teatral do máis puro e inocente.
Era máxico, era noso e era para todos.
Era Nadal e era Begonte.

CARLOS LÓPEZ FERNÁNDEZ

Fillo de nai e pai chairegos, naceu e criouse en Ferrol. Estudou no Seminario de Mondoñedo, no Instituto da súa cidade natal e na Universidade de Santiago. Traballou como docente en colexios de Cataluña e de Galicia. Obtivo catro premios literarios: tres no certame de poesía do Belén de Begonte e un no do Concello de Vilalba.

UN BELÉN QUE NUNCA PECHA

Lema: Gaiferos de Mormaltán

I

Bota a andar xaneiro
e os beléns de todo o mundo van pechando as súas portas.
Xa gardei as figuras en caixas de cartón
e ceibei aos colectores mofo e aserraduras.
Conxélanse na gorxa por tempo indefinido
as panxoliñas que ata agora burbullaban a cachón.
Mesmo a calma e o sorriso
deron en mingoar neste aire desmestado.
Alguén axotou as pombas familiares
que entraban pola porta con ramallos de oliveira.
Alguén brizou o espello
en que nós nos compuñamos para estar ben parecidos.
Onde vai a estrela de Belén, os anxos e os pastores?
Que foi dos días harmoniosos e das noites apracibles,
das conversas de vagar e as lembranzas infantís?
Por que regresa o fanatismo, o estrés e a competencia?
Por que volven os puños e a obsesión polo diñeiro?
Veos de saudade anubran os meus ollos
e a ficción dun Nadal caloroso e sen final
arrefece na distancia coma un soño que se extingue.

II

Sentíndome atrapado no remuíño da noite
alcei a vista e descubrín
un ronsel de estrelas que brillaba aló no alto.
Despois de dubidar entre o si e mais o non
boteime a camiñar baixo aquela vía láctea
que un rumbo me marcaba.
Cheguei a un lugar
onde os ríos van calados
e os ameneiros vixían as veigas sempre verdes,
onde as lagoas son cristais que reflicten o alto ceo
e os penedos dormen calmos co lombo destapado.
Begonte ten por nome esta terra sinalada
que é faro do Nadal para toda a súa Galiza.
Aquí se funden nunha aperta as xentes da Mariña,
as da Chaira, as dos Ancares e o Courel,
as do Miño, as do Sil e as súas Ribeiras,
as das Rías Baixas xunto coas das Altas,
as das cordas interiores e as dos vales medianeiros.
Cheguei por fin ao meu pesebre, o que tanto procurei.
Coidei que as súas portas
pechaban por xaneiro coma todos os demais,
mais souben ben axiña que nunca tal fixeran,
pois abren todo o ano faga frío ou calor.
Aquí neste recanto veredes xente arreo
ofrecendo as súas mans de xaneiro ata decembro:

mans de artistas con pulso habelencioso,
mans de doctos con pluma e verbo claro,
mans de cregos con fe de cantería,
de homes xenerosos que comparten o seu tempo
e mulleres laboriosas cheas de afouteza.
Eles son as figuras do belén,
xentes que se esforzan pola paz e a irmandade,
xentes que constrúen un mundo máis amable
e fan de Begonte un espazo para todos,
porque cren firmemene naquel humilde Neno
e tamén no seu Belén.

sanal para le...
ousas da vida, cheo de a...
universais, cheo de a...
dos dos nosos devance...
n habilidade, inxenio e
ia.
arredor é tamén un
ropicio para que a
da á ledicia arte.
sua a
parpadexa...
ata o antencer du...
mas
no que se aviva a ch...
vida e do traballo corián.
Nunha xuntanza do gra...
os protagonistas do gra...
ro pleno: Os Re...
ría e S. Xosé, e
nde viaxe...
ñas un

PRENSA

XLIII CERTAME DE XORNALISMO «BEGONTE E O NADAL»

O Centro Cultural José Domínguez Guizán de Begonte (Lugo), entidade promotora do Belén Electrónico, co patrocinio da Xunta de Galicia e co fin de potenciar o espírito do Nadal, e que se coñezan mellor os actos que con este motivo se celebran en Begonte, convoca o XLIII CERTAME XORNALÍSTICO «BEGONTE E O NADAL», de acordo coas seguintes bases:

A. Poderán tomar parte neste certame os que publiquen, en calquera xornal, revista ou en internet, en lingua galega ou castelá, algún traballo ou serie de traballos sobre calquera tema que faga referencia ó Nadal en Begonte e –en xeral– ó Nadal en Galicia.

B. Establécense dous premios para os que se consideren os mellores traballos, dotados con:

- PREMIO BEGONTE DE XORNALISMO.- 600 euros e estatuíña de Sargadelos.
- SEGUNDO PREMIO.- 300 euros e estatuíña de Sargadelos.

C. O prazo de entrega dos traballos que se presenten ó certame rematará ás 12 horas do seis de xaneiro de 2019, debendo facerse a entrega no Centro Cultural de Begonte, persoalmente ou por correo.

D. A presentación ha facerse por triplicado exemplar do xornal ou revista na que se publicase o traballo, xunto cunha nota na que se fagan constar os datos persoais do autor. No caso de traballos en internet, texto impreso e indicación da páxina onde está publicado.

Begonte (Lugo), Nadal de 2018.

BASES

FALLO DO XURADO DO XLIII CERTAME XORNALÍSTICO «BEGONTE E O NADAL»

FALLO DO XURADO

O xurado calificador dos traballos presentados ao XLIII CERTAME XORNALISTICO “BEGONTE E O NADAL”, formado por JOSÉ ULLA ROCHA, alcalde de Begonte; JESÚS DOMÍNGUEZ GUIZÁN, presidente do Centro Cultural convocante; BLANCA PACÍN SOMOZA, bibliotecaria; XULIO XIZ RAMIL, xornalista e JOSÉ RODRÍGUEZ GÓMEZ, secretario do Centro Cultural José Domínguez Guizán, acordou conceder os seguintes premios:

- *PREMIO BEGONTE DE XORNALISMO, dotado con 600 euros e estatuíña de Sargadelos, para o traballo titulado MENSAXES PARA A ESTRELA DA CHAIRA, publicado en Galicia Digital por PABLO NÚÑEZ GONZÁLEZ.*
- *SEGUNDO PREMIO, dotado con 300 euros e estatuíña de Sargadelos ao traballo titulado CAMINO A LA FE, publicado en Galicia Digital por BEGONTINA, seudónimo de BEATRIZ VALCÁRCEL GÓMEZ.*

O SECRETARIO DO XURADO

José Rodríguez Gómez

PABLO NÚÑEZ GONZÁLEZ

É escritor e funcionario da Xunta de Galicia desde o ano 2002.

Apaixoado polas grandes civilizacións, en especial pola romana e a celta, raíces da súa Galicia natal.

Coa súa primeira novela, *Las hijas del César*, foi finalista do Premio Planeta de Novela 2006 (55.ª Edición), da que ata hoxe en día se teñen publicado cinco edicións, máis unha en galego.

En 2010 ve a luz a súa segunda obra *Ladrones de historia* con dúas edicións. En 2017 publicou *Juego de reinas*.

Colaborador habitual en medios de comunicación galegos, actualmente La Voz de Galicia e Cadena Ser. Ten participado en numerosas publicacións e obras colectivas, entre elas: *Mato sono Io* (Fundación Manuel María 2009), *El Juli, natural(mente)* (Imagineediciones 2010) de Cristina Padín Barca, *Se lo dije a la noche, Poemario traducido a todas las lenguas ibéricas* (Ediciones Beta 2011) coordinado por Juan Carlos García Hoyuelos.

En 2010 gaña o Premio Begonte de Xornalismo co seu artigo «Begonte, belén infinito» publicado en El Progreso e Galicia Dixital. En 2011, accésit no Premio de Poesía Concello de Paradela co seu poema «Sagrado é», en 2012, 2.º Premio no XXXVII Certame de Poesía sobre o Nadal coa obra «Natureza galega, berce chairego», nas súas primeiras incursións como poeta. En 2017 acadou o segundo premio de Xornalismo, e en 2018, o primeiro premio.

MENSAXES PARA A ESTRELA DA CHAIRA

de: Pablo de Andrade
para: Xesús de Nazareth e de Begonte da Chaira (casadocarpinteiro@begontedobelen.galicia)
asunto: OLLO. Imos con retraso!
data: 5 de xaneiro do ano 1 (ou 0, disto non estamos moi seguros polo momento).
hora: Caendo o solpor. Terceiro cambio de garda romano.
enviado por: Señores do Oriente, servizos de email e internet.

Benquerido Xesús:

Como vai o Nadal? Desculpa que che envíe mensaxe deste xeito, agardo que a Xosé non lle importe ler as miñas frases á luz do candil. Pero xa sabes, aínda estamos coa matanza, e penso que chegaremos xustiño para cantar as panxoliñas de media noite. Sabes que por nada deste, ou doutro mundo, faltaría ao concerto de panxoliñas, de seguro que nos acompañan de novo os veciños de Rábade e Outeiro de Rei.

Como che contaba, na aldea andamos de matanzas. Ao tardar o inverno e a chegada do frío coas primeiras xeadas, todo vai con retraso. Demasiado. Ata Xulio o matachín anda nervioso estes días. Isto do quecemento global empeza a preocuparme de verdade, e mira que tal teoría non me convencía ao principio... Que será o seguinte? Aínda imos ter que cambiar o ciclo das colleitas, ou facer magostos coincidindo co entroido. Paco o muiñeiro tamén o comen-

tou tralo pasado filandón: se o gran chega no seguinte mes e as augas dos regatos non levan o mesmo caudal, terá serios problemas para moer a tempo. As nevadas tampouco axudarán. A xente da Fonsagrada aínda non conta con elas, co que os troiteiros ven en perigo a tempada, e non saben tampouco cando colocar nos caneiros os redotes das anguías. Por non falar dos viñedos da Ribeira Sacra ou da augardente de Portomarín, ou mesmo da costeira do bonito para a xente da Mariña. En fin... Veremos como saímos desta. A ver se nos podes botar unha man, nas nosas o tempo non está moi seguro.

Seica os Señores de Oriente cambiaron de rumbo. Os romanos deron aviso ao castelo, as patrullas avistaron a caravana baixando á Gañidoira. Segundo me contou Gaspar, na anterior noite de Reis, decidiran ir variando lixeiramente as rutas por ir recuperando tamén os antigos camiños a Compostela. Para o vindeiro virán pola Ruta da Prata ou o camiño portugués, non o tiñan decidido. Pouco a pouco, achégase o Ano Santo e iso que desta volta faise de rogar. E aínda que eles xa gañaron o xubileo hai séculos, desexan cumprir coas nosas tradicións, ao igual que nós seguimos a recibilos con agarimo en canto ti voltas a sorrir dende o corazón da Chaira.

Falando dos romanos... Non vas crer as novidades. Hai unhas semanas, Sabela, a filla da lavandeira, contou que falara por whatsapp (fixate nestes pícaros e as novas tecnoloxías!) coas súas amigas do castro de Viladonga. Seica

se estaban a organizar para saír xuntas a facer exercicio polas noites. Hai menos horas de luz e coas barbaridades destes meses, teñen medo. E non é de estrañar que o teñan, con semellantes monstros, animais con roupa sementando terror e falla de humanidade coma o mesmísimo Herodes. Agardo que cada asasino, que cada macho covarde, reciba todo o peso das leis, e agardo de verdade que a xustiza sexa xusta. Xusta para elas. Xusta con elas, libres e iguais dunha vez. Vai sendo tempo.

O caso é que Sabeliña contoullo a un amigo seu de Paradela, sobriño do cura de Cabodevila e oficial da garda persoal do legado, e Paulo Fabio mandou que a chamasen. Sabela pediu ao ferreiro Xurxo que lle prestase un dos seus burros, e ao rematar de muxir, saíu ben cedo cara a Lucus Augusti. Atopouno facendo a rolda polo adarve da muralla, e Paulo convidouna a camiñar con el. Foi unha boa conversa. O legado ofreceu que os pretorianos máis experimentados lles desen escolta pola bisbarra begontina cando así os reclamasen. Pero ela, logo de escoitalo con atención, preguntoulle con voz firme e segura por que non había mulleres nas lexións romanas, e por que no propio Imperio a muller sempre desempeña un papel secundario e ata dependente dun patriarcado arcaico e fóra de tempo. Cunha claridade na oratoria máis propia de Hipatia de Alexandría, ofreceulle unha lección maxistral, cun auténtico repaso ao longo dos séculos da man de grandes mulleres doutras culturas e civiliza-

cións. Non era el fillo, irmán, tal vez parella ou pai de mulleres e nenas romanas? Para rematar por suxerirle que se aplicase o conto, Que che parece? Paulo Fabio non tivo más remedio que ficar coa boca aberta ante semellante alegato, e abofé que tardou un bo anaco en mover os beizos para encontrar humidade primeiro, e o valor das verbas despois. Pero falou.

E adiviña, Xesús! Que pensas que dixo Paulo Fabio Máximo, legado de Roma, fundador de Lucus Augusti, amigo persoal do emperador Octavio? Alí enriba, no alto da muralla, ao carón da Mosqueira e cos seus centurións de confianza como testemuñas, deu a súa palabra de mandar de inmediato correo a Augusto coas inquedanzas da rapaza. E de solicitar permiso para que tanto as galaicas, elas xa o facían, como as romanas asentadas na nosa terra teñan acceso a educación, á política, e incluso a servir no exército se queren facelo.

Comezando por Gallaecia e Legio baixo a súa propia supervisión. Que acaden todos e cada un dos dereitos. Ou non se gaban de que o dereito romano e un dos piares do seu mundo? Xa os xulgará a Historia, e ogallá en cen anos se recorde como unha labrega das nosas logrou dobrigar a un Imperio, pero tamén á desigualdade máis difícil de entender. Bravo por ela, por todas elas, merecen que camiñemos ao seu carón, nin un so paso por diante. Non somos quen.

Veña, vémonos de seguida. A estrela da Chaira reloce con máis forza, sinal de que a caravana

real non anda lonxe. Non durmas aínda, e acompañaremos á túa nai cos seus fermosos arrollos.

Bicos, meu queridiño.

de Andrade

de: Pablo de Andrade

para: Xesús de Nazareth e de Begonte da Chaira (casadocarpinteiro@begontedobelen.galicia)

asunto: Ao fin en camiño!

data: 5 de xaneiro do ano 0 (ou 1, seguimos sen entender este asunto)

hora: Noite pechada na aldea. Sexto cambio de garda romano

enviado dende: smartphone RR.MM. MGB 0.0

Benquerido Xesús:

Non o vas crer. Vou ao lombo do camelo de Gaspar cun trebello na man dende o que che estou a enviar esta segunda mensaxe. É increíble! Ao final vai ser certo que este tres son meigos, e dos bos. Por iso será que teñen a sona que teñen. “Moito que aprender” como seguro que está a dicir Varela, sentado nun fermoso val de verdes pastos ateigado de margaridas sobre as que voan, revoltosas, ducias de bolboretas e un par de anduriñas que levan toda unha vida namoradas.

Nunha breve parada no tear das fiandeiras, os paxes aproveitaron para beber da auga que Xan recollera ao gardar o batuxo tralo forno do

panadeiro. Un deles dixo que nunca a bebera tan fría como a do Ladra, e non puideron conter unha risada, se proba a do Navia en marzo. . . Non volve a falar! Foi bo intre para que se nos unisen os leñadores, que viñan de preto de Mondoñedo. Como sabes, polo San Froilán partiu o eixo do carro do Manuel, e o debate sobre que madeira debían atopar estendeuse alomenos dúas semanas, e claro está, impúxose o freixo sobre o carballo. E non vexas, Xesús, que ben volve a cantar, coma os anxos! Mesmo parece que a melodía recita poemas antigos. Tamén nos acompaña o pastor Alfonso, que deixou as ovellas nesa corte tan ben feita que ata parece o bispado. A súa irmá volveu a Viveiro para axudar, ben sabes que no outono tivemos días de tristura e desgraza por alí, nas mesmas portas do Landro. Mágoa que non teñamos un ano sen bágoas, confiemos que este ha de ser.

Confiemos a pesares de que Gaspar logrou preocuparme dabondo. Agora cho contaremos ambos os dous. Ben sabes que son xente moi viaxeira, e percorren todos os recunchos do mundo coñecido, antes de emprender a expedición a Begonte. De aí o meu desasosogo.

Segundo o mago, hai un tolo que segue a secuestrar mociñas en África sen que ninguén poña un remedio serio enriba da mesa (non sei se falar coa Sabela para que de volta cara a urbe romana), cada vez hai máis nenos con fame e falta de axuda médica. Cos bos doutores que saen das escolas gregas e exipcias! Máis

pequenos recrutados coma soldados, combatendo na fronte das batallas máis crueis, outros escravizados coma traballadores en condicións de tolemia total, nas minas, nas fábricas, nas canteiras ou nos vertedoiros, sen un lugar para durmir quentes e comida suficiente para unha xornada.

E aínda non é todo. Outra inxustiza que me desgarrar o ventre e me fai ferver o sangue. Disque milleiros e milleiros de homes, nenos e mesmo mulleres agardando fillos, seguen a botarse ao mar en batuxos máis febles que o de Xan. Con medo á morte cravado nos ollos, porque ninguén consegue escapar a ese medo. Poucos chegan as praias, moi poucos.

Moisés non acode para abrir as augas, e os homes tampouco aparecen para recollelos nas galeiras da coalición, para salvarlos dese terrible medo, dese irrespirable destino. Disque tamén que nalgunhas illas gregas, e tamén no continente, hai campos de xente na busca de refuxio. Refuxiados coma os que escaparon das guerras e atravesaron os desertos. Recordas? E tampouco atopan a compaixón dos que vivimos nas terras civilizadas. Algo temos que facer, tal vez poñernos firmes coas autoridades para que non se fagan os xordos e tampouco os cegos. O que ten autoridade tamén ten responsabilidade. Chega o tempo de esixila.

Dóeme de corazón sentir tristura nestas datas. Xusto cando ti, benquerido Xesús, recibes o agasallo máis prezado, o máis fermoso de

todos. Este agarimo dos que se achegan ao teu fogar, de todos estes veciños e veciñas, labregos e xentes humildes que ben sabemos o que é traballar de sol a sol, e sen embargo celebramos e cantamos en canto podemos. Cantos meses agardando o comezo do Nadal! Cantas noites soñando co regreso de María e de Xosé á aldea! Soñando con verte de novo nese berce de palla e estrelas, sorrindo cos ollos ateigados de ilusión ao escoitar estas panxoliñas que xa enchen o son do ar.

Melchor detivo os camelos, chegamos! Xa te estou vendo, meu queridiño.

de Andrade

de: Pablo de Andrade

para: Xesús de Nazareth e de Begonte da Chaira (casadocarpinteiro@begontedobelen.galicia)

asunto: De novo na casa

data: 6 de xaneiro

hora: Amencer chairego. Primeira quenda do día para os lexionarios

enviado por: Señores do Oriente, servizos de email e internet

Ola de novo, Xesús:

Foi un bo concerto, un dos mellores que recordo. Non sei se en Viena estarán temendo que lles vaiamos competir co seu concerto de Aninovo. Vaia sorpresa ao chegarmos á casa!

Sesión de cine no pendello de Domingo, e si, unha vez máis Rei de Reis, non podía fallar, non si? Seguiu un filme estranxeiro ben estraño, penso que dos países do norte, cun home que reparte agasallos nun carro arrastrado por renos, pódelo crer? Sabela e as súas curmás trouxeron viño e doces, e Xan a súa gaita, para cando rematemos co derradeiro pase:

Memorias dun home en pixama, de Ángel de la Cruz. A que che gusta o nome e o apelido do guionista? O que non sei é como almorzaremos capón con castañas, logo dunha noite tan intensa como foi esta. Cousas do Domingo... Estaba a rirme recordando a outra edición do Festival de Cine de Lucas: Ti tamén tes un email, Xesusiño (ou varios), como Meg Ryan. Viches?

Bicos, queridiño. Vémonos pola Semana Santa, colle forzas, que logo...

de Andrade.

BEATRIZ VALCÁRCEL GÓMEZ

Nacida en Lugo, en 1973, é licenciada en Filoxía Inglesa e graduada en Relacións Laborais pola Universidad de Santiago de Compostela.

Nos seus inicios laborais, dedícase á docencia no ámbito da prevención de riscos laborais, e forma parte do observatorio de prevención da Asociación de Constructores de Lugo, pero é na función pública onde desenvolve a súa principal actividade laboral de maneira vocacional á fronte do Departamento de Turismo como técnico superior.

«El Señor es bueno para los que en Él esperan y lo buscan (...)» (Libro de las Lamentaciones 3, 17-26)

Dice ser la Navidad tiempo de fiesta y regocijo. Tiempo de felicidad manifiesta en las calles, en las casas y entre las gentes. ¿Por qué entonces se escuchan corazones que susurran: me han arrancado la paz, Señor?

En las calles nos dejamos engatusar por ese denso níveo velo de invierno del que surgen músicas de campanas y voces blancas, y en medio de todo eso, sonidos atormentados repiten: siento aflicción y amargura, Señor.

Las explosiones de adornos, regalos y reuniones familiares se suceden, pero un yo interno me dice: estoy abatido, Señor.

En nuestros corazones, como en nuestros hogares, hay sillas vacías, voces que ya no se escuchan, rostros a los que ya no podemos besar o acariciar.

Es en esos instantes en los que nuestra mirada se nubla y nos llora el alma, cuando debemos traer a la memoria el origen real de la Pascua: Dios ha nacido, está entre nosotros y su espíritu y nuestra esperanza han de llenarnos de júbilo diciéndonos que es justo el tiempo de caminar por la senda de la fe.

Así tendremos la certeza de que nuestra mesa está completa, de que las manos amadas sujetarán ahora las nuestras para continuar juntos. Se escuchan sus voces en el silencio.

CAMINO A LA FE

Nadie se ha ido, ya que el espíritu y el alma de aquellos que compartieron nuestras vidas están junto a nosotros ahora y siempre. Supliremos el dolor de las ausencias por la inmensa alegría de una vida eterna y celeste que un día también será nuestra.

Aunaremos pasado y presente, vivencias y recuerdos, para caminar con esa fe hacia un futuro en el que esperaremos en silencio al Señor.

Este año haré mi camino en la fe hacia Begonte para contemplar el misterio, proba-

blemente mi mirada se inunde de lágrimas. Lo haré huérfana, pero ante mí se representará el reflejo fiel de mi familia al completo: un padre generoso con sus brazos abiertos y una madre amor protegiendo con su mirada al hijo amado.

Esa es la imagen que da sentido a mi vida, ahora y siempre, porque la misericordia del Señor jamás termina. ¡Jamás!

A mi padre.

CENTRO CULTURAL "JOSÉ DOMÍNGUEZ GUIZÁN"
BEGONTE (LUGO) – DEC. 2019-XANEIRO 2020

//ABANCA

Concello de Begonte

galicia
o bo camiño

XUNTA
DE GALICIA

Xacobeo 2021